

## O NEZDOLNOSTI A PŘESAHU TERAPIE DO SOCIÁLNÍ OBLASTI

**Pastrňák, R. (2019). Dokázal jsem, že to dokážu....Praha: Jiří Nosek – KLIKA. ISBN 978-80-88298-37-3.**

**Radek Konečný**

Recenzovaná kniha s názvem *Dokázal jsem, že to dokážu...* mne zaujala již při prvním náhledu do knižních stránek. Byl jsem obezřetný nad jejím širokým záběrem. Po přečtení však musím konstatovat, že mne nezklamala.

Kniha je rozdělena do pěti kapitol, které jsou označeny jen římskými číslicemi a nenarušují tak plující text populárně naučného příběhu. Příběhu, který se odehrává v posledních třiceti letech v životě začínajícího VŠ pedagoga, supervizora a psychoterapeuta.

První kapitola popisuje změny života a životních aspirací na Ostravsku. V rázovitém kraji, slovy klasika. Autor se snaží vytvořit vtipný náhled do rodičovského plánování mladého života, jeho budoucnosti v dělnické rodině s minimálním přesahem a vizí do života v tržní ekonomice a spotřební kultuře. Snaha mladého člověka vymanit se ze sociálního marasmu se prolíná i do druhé kapitoly. Autor vtipně glosuje vliv rodiny a výchovy na zdravé sebehodnocení, osobní úspěch a kariérní rozvoj jedince, a to v souladu se současnými společenskými trendy generačního dědictví chudoby, případně elitářských výhod. S jistou dávkou ironie nahlíží na tzv. dobu před internetovou a internetovou. Podobně sleduje i vývoj mobilní komunikace a především analyzuje sociální výhody a zjednodušení společenského života včetně nových psycho-



sociálních rizik, např. snižování frustrační tolerance a nárůst neurotických a úzkostných poruch. Text knihy se dotýká také problematiky sociálního kapitálu a geograficko kulturní dimenze v osobnostně rozvojových aspiracích.

Autor v knize otevřeně popisuje život mladých lidí s menšinovou sexuální orientací, jejich obavy z prozrazení a postupnou emancipaci. Hledání vlastního sebeurčení homosexuála na malé obci včetně prožitých

zjevných i neviditelných diskriminačních tendencí, které vyvrcholily fyzickým napadáním. Některá témata jako by autor nechával v textu pootevřená, neuzavřená, ale v další části knihy čtenář pochopí jeho záměr se k těmto tématům vrátit a uzavřít je již v jiné časové a sociokulturní dimenzi. Autor tak dává čtenáři příležitost si uvědomit, jak se společnost dynamicky proměnila a dále se proměňuje. Snaží se přehledně popsat jaké výzvy nejen v ekonomické, ale i psychosociální úrovni dynamika společnosti vytvořila.

Čtvrtá kapitola je kapitolou zlomovou a stěžejní. Optimisticky laděný text, obohacený o socioekonomické analýzy, se mění v syrový text sociálního realismu. V této kapitole autor až brutálně popisuje onemocnění a nečekanou slepotu. Smyslové postižení, které mladému jedinci, úspěšnému podnikateli, supervizorovi, učiteli mění ze dne na den život. A co se životem dále? To se stává ústřední otázkou tragického příběhu, který se přesouvá do prostředí nevábnych, neutěšených nemocnic, zcela neempatického zdravotnického personálu. Ale nejen tam. Čtenář se dočte o autorově nezdočnosti. O jeho vlastní autoregulaci, autoterapii a hledání životní energie. Čtvrtou kapitolou čtenáře provází pláč, strach, stres a obava z budoucnosti. Text může být zásadní pro všechny krizové interventy a odborníky na řešení životních krizí a tragédií. Autor hledá své nové místo ve světě, nachází jej v systemickém psychotherapeutickém přístupu a hledání smyslu života. Jako expert na životní krizi, sociální práci a rehabilitaci se vrací na své předcházející působiště – akademickou půdu.

Co může zrakově znevýhodněný terapeut dělat? Hledat si svou odbornou

cestu ve slově a lidském vztahu. Včleňuje tak své zkušenosti, znalosti a dovednosti do integrativního přístupu a obnovuje i svou psychotherapeutickou praxi.

Pátá a poslední kapitola ukazuje význam přesahu psychotherapie do sociální oblasti např. chráněného trhu práce, sociální inkluze, sociálních dávek, sociálních služeb a péče, sociální a pracovní rehabilitace a především motivace smyslově či jinak zdravotně znevýhodněného jedince ráno vstát z postele. Kniha tak dostává zcela ojedinělou dimenzi v podobě hlubokého lidského příběhu.

Pro koho je kniha Reného Pastrňáka určena? Jak autor sám zjistil, především pro pracovníky v klinické praxi, kteří nezískali či mají jen omezený přesah do kulturně sociální reality svých klientů a mnohdy nepřiznaně ve svých intervencích selhávají. Dost podobně jsou na tom i kolegové z akademické půdy, kteří přednášejí problematiku sociální práce, sociální pedagogiky, apod. Publikaci však lze pojmout i jako pomocnou literaturu pro studenty pomáhajících profesí, protože umožňuje pracovat s případovými studiemi či analýzami, kterými je publikace často prokládána. Autor v knize nezapřel svou profesi VŠ pedagoga, sociálního analytika a psychotherapeuta a knihu psal tak, aby byla užitečná pro širokou čtenářskou obec.

S hlubokou úctou k tomuto počínu mohu konstatovat, že jsem nenaplnil své kritické očekávání, ale kniha mě donutila nad textem přemýšlet a jistě se k ní ještě vrátím.

*Recenzent Ing. Radek Konečný se dlouhodobě věnuje problematice sociální inkluze, bezbariérovosti v urbánní zástavbě a lektorské činnosti.*